

Voor Cat, die in alle seizoenen met me
heeft gewandeld en gezwommen.

A.W.

Voor mijn tante Dorina en oom Pavel,
die mijn passie voor tekenen van jonges af aan
hebben gestimuleerd.

C.R.

Oorspronkelijke titel A Story of the Seasons

Oorspronkelijk uitgegeven in het Verenigd Koninkrijk in 2024
door Nosy Crow Ltd Wheat Wharf, 27a Shad Thames, Londen, SE1 2XZ, VK
Nosy Crow Eireann Ltd 4A Orchard Grove, Kenmare, Co Kerry,
V93 FY22, Ierland

www.nosycrow.com

Tekst © 2024 Anna Wilson

Illustraties © 2024 Carolina Rabeil

Met speciale dank aan Mark Gurney voor zijn bijdrage en advies.

Nederlandstalige uitgave:

© 2025 Veltman Uitgevers,

Energieweg 3, 3542 DZ Utrecht

Vertaling: Ellen Hosmar/Vitataal

Redactie en productie: Vitataal, Feenwerd

Opmaak omslag en binnenwerk: Fenatic, Termunterzijl

ISBN 978 90 483 2259 6

Alle rechten voorbehouden

Voor meer informatie: www.veltman-uitgevers.nl

INHOUD

Inleiding 4

LENTE

In het bos 8

Eerste tekenen van de lente 10

In de vijver 12

Kikkers 14

In het veld 16

Reptielen 18

In de struiken 20

Vogelnesten 22

In het park 24

Bij de rivier 26

In de bergen 28

Aan de kust 30

Kwallen 32

ZOMER

Aan de kust 36

In een getijdenpoel 38

Papegaaiduikers 40

In het veld 42

Honingbijen 44

Bij de rivier 46

Palingen 48

In de struiken 50

In de vijver 52

Libellen en juffers 54

In het bos 56

In de bergen 58

In het park 60

Vossen in de stad 62

HERFST

In het bos 66

Het woudwijde web 68

In de vijver 70

In de struiken 72

Egels 74

Aan de kust 76

Zeehonden 78

Bij de rivier 80

In het veld 82

Vleermuizen 84

In de bergen 86

Camouflage 88

In het park 90

Trek 92

WINTER

In het park 96

Klaarmaken voor de winter 98

Bij de rivier 100

In het veld 102

Uilen 104

In de vijver 106

In de struiken 108

Winterslaap 110

In de bergen 112

Sneeuw hazen 114

In het bos 116

In een boomstronk 118

Aan de kust 120

Walvissen 122

De seizoenen 124

Woordenlijst 126

Register 127

INLEIDING

De natuur verandert altijd – en dat betekent dat je steeds weer nieuwe dingen ontdekt als je naar buiten gaat! In dit boek ga je vier seizoenen lang op ontdekkingsreis door acht verschillende habitats (leefgebieden), zoals stadsparken, bossen, rivieren, de kust en de bergen.

Je ziet hoe deze gebieden veranderen in de lente, zomer, herfst en winter. In elke habitat is er van alles te ontdekken. Je ziet hoe sommige dieren hun uiterlijk veranderen om zichzelf te beschermen, of om zichzelf warm te houden in de winter of koel te blijven in de zomer!

Je leert alles over de levensloop van palingen, zeehonden en papegaaiduikers, ontdekt waarom sommige dieren een winterslaap houden en leert hoe bijen het beste stuifmeel weten te vinden. Misschien herken je sommige planten en dieren – kijk eens of je ze zelf kunt vinden wanneer je in de natuur bent.

Waar je ook woont, neem de tijd om op verschillende momenten van het jaar goed te kijken en te luisteren. Er gebeurt van alles – zelfs in de winter, wanneer het heel stil is. Elk seizoen zit boordevol verhalen!

**IN DIT BOEK GA JE EEN HEEL JAAR LANG OP REIS
DOOR ACHT VERSCHILLENDE HABITATS:**

Bos

Vijver

Veld

Struiken

Park

Rivier

Bergen

Kust

Lente IN HET BOS

EERSTE TEKENEN VAN DE LENTE

Als je de eerste narcis ziet, weet je dat het bijna lente is. De beroemde schrijver William Shakespeare zei eens dat de narcis 'komt voordat de zwaluw dat durft'. Dat betekent dat je al narcissen kunt zien voordat de meeste andere bloemen en dieren het warm genoeg vinden om tevoorschijn te komen!

De wilde voorjaarsbloemen trekken veel zoemende insecten en kleine beestjes aan. Die gebruiken de planten als voedsel en om nestjes te bouwen. Als je goed kijkt, zie je bijen, kevers, lieveheersbeestjes, slakken, wormen, vlinders en nog veel meer kleine dieren voedsel verzamelen en nestjes maken.

Narcis

De grote gele narcissen die je in parken en bloemenwinkels ziet, zijn meestal soorten die speciaal voor tuinen zijn gekweekt. Wilde narcissen, die van nature in bossen groeien, zijn vaak wat minder opvallend dan narcissen uit de winkel. De bloemblaadjes zijn lichter van kleur en de kroon is kleiner.

Wilde hyacint

Wanneer de narcissen bijna uitgebloeid zijn en de wilde hyacinten tevoorschijn komen in het bos, is het echt lente. Als je een schitterend tapijt van wilde hyacinten tegenkomt, loop je waarschijnlijk in een heel oud bos - een bos dat al honderden jaren bestaat.

Wilde narcis

Wingraaf, tuinkak

Lieveheersbeestje

Narcissen komen waarschijnlijk uit het oude Griekenland en Rome. Toen Romeinse soldaten ongeveer 2000 jaar geleden andere delen van Europa veroverden, brachten ze vermoedelijk narcissen mee, omdat ze dachten dat het sap van narcissen kon helpen om wonden te genezen. Maar tegenwoordig weten we dat het sap giftig is!

Zomer AAN DE KUST IN EEN GETIJDENPOEL

Ook al kun je geen zandkasteel bouwen op een rotsachtig strand, je kunt er wel van alles ontdekken! Als het vloed is, komt het strand onder water te staan en stroomt het water in de kuilen tussen de stenen. Zo ontstaan er getijdenpoeltjes, waar dieren kunnen leven wanneer het weer eb is. Kijk bij laagwater op een rustige dag eens naar alle mooie planten en dieren in deze kleine poeltjes.

Strandkrab

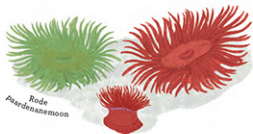
De strandkrab komt vaak voor in getijdenpoeltjes in Europa. Hij is groenbruin en dus goed gecamoufleerd.

Soms zie je een strandkrab met een oranje bobbel op de buik. Dat is een vrouwtje met duizenden oranje eitjes, of 'kuit'. Die draagt ze op haar lichaam zodat ze niet worden opgegeten door andere dieren. Uiteindelijk komen er jonge krabjes uit de eitjes.

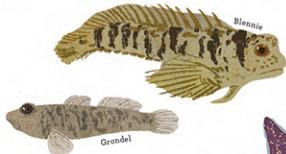

Rode paardenanemoon

Deze rode of groene diertjes heten rode paardenanemonen. Als ze hun tentakels wegstoppen, lijken ze op glanzende donkere juwelen of kralen. Ze hebben ook kleine 'kraaltjes' langs de rand van hun tentakels. Die gebruiken ze om andere anemonen te steken als die te dichtbij komen!

Er zijn heel veel soorten zeewier in getijdenpoeltjes, in allerlei mooie vormen en kleuren. Anemonen, vissen, garnalen, zeeslakken en zeesterren zitten graag tussen wuivende zeewier, omdat ze zich daar goed kunnen verstoppen. Ga eens rustig bij een getijdenpoel zitten en kijk goed. Het is ongelooflijk hoeveel leven je in één poeltje met zeewater kunt vinden.

Grondel

Zie je de grondel die het zeewier in en uit schiet? Hij is bruin gevlekt en als hij niet beweegt, is hij nauwelijks te zien.

Blennie

De blennie is ook goed gecamoufleerd - die donkere strepen lijken op planten of schaduwen. Je ziet hem waarschijnlijk pas wanneer hij beweegt.

Zeester

Zeesterren zijn geen vissen, maar ongewervelden die tot de 'stekelhuidigen' behoren. Zeesterren hebben kleine stekeltjes op hun huid die hen beschermen tegen andere dieren. De meeste soorten hebben vijf armen, maar sommige hebben er wel vijftien. Als ze een arm kwijtraken, groeit er vanzelf een nieuwe arm aan!

Herfst IN DE BERGEN

CAMOUFLAGE

Zie je deze vogels en andere dieren? Ze lijken zo op hun omgeving dat je ze soms haast niet kunt zien!

Deze manier om jezelf open en bloot te verstoppert heet camouflage - dat komt van het Franse woord *camoufler*, dat 'verbergen' betekent. Sommige dieren kunnen dit om te voorkomen dat ze door andere dieren (of mensen) worden gezien. Het helpt ook dieren die jagen om hun prooi ongezien te besluipen!

Er zijn verschillende soorten camouflage:

Verbergen en afleiden

Sommige dieren hebben vlekken of strepen op hun vacht, huid, veren of schubben die het voor mensen en andere dieren lastig maken om hun omtrek te zien. Daardoor gaan ze op in hun omgeving. Sommige vogels hebben bijvoorbeeld veren die op hun omgeving lijken, of ze hebben patronen waar je nauwelijks op kunt focussen.

Reptielen als de oostelijke ringslang en insecten als de peper-en-zoutvlinder gebruiken dit soort camouflage ook. Dit heet 'disruptieve kleuring'.

Sommige dieren, zoals de haas en de hermelijn, hebben dezelfde kleur als de plekken waar ze graag zijn. Daardoor zijn ze bijna niet te zien!

Verschillend in de zomer en winter

Sommige dieren veranderen van uiterlijk wanneer het zomer of winter wordt, om zich aan te passen aan hun omgeving. De sneeuwhaas is bijvoorbeeld bruin in de zomer, zodat hij past bij de bruine, groene en rode kleuren van de Schotse Hooglanden en het Peak District. In de winter wordt hij wit, zodat hij niet opvalt in de sneeuw (blz. 114).

Sommige hermelijnen (blz. 51) zijn ook bruin in de zomer en wit in de winter. Dankzij hun witte vacht zijn ze goed gecamoufleerd in de sneeuw en kunnen ze gemakkelijker op kleine zoogdieren en vogels jagen.

Herten gebruiken deze vorm van camouflage ook: hun vacht is in de zomer lichter dan in de winter. Babyhertjes, of 'kalfjes', worden in de lente geboren met een gespikkelde vacht, zodat ze moeilijk te zien zijn in het gefilterde licht in het bos.

Nabootsen

Sommige dieren hebben patronen waardoor ze op een heel ander dier of een andere plant lijken, zodat ze er ongevaarlijk of oninteressant uitzien voor andere dieren. Veel rupsen, wandelende takken en nachtvlinders lijken op delen van een plant - zo worden ze minder gauw opgegeten!

Andere dieren gebruiken camouflage om er gevaarlijk of vies uit te zien! De zweefvlieg lijkt sprekend op een bij of wesp, zodat dieren (en soms mensen) uit de buurt blijven, omdat ze denken dat hij kan steken!

Winter IN HET BOS IN EEN BOOMSTRONK

Deze oude, rottende boomstronk ziet er misschien nutteloos uit, maar zit in werkelijkheid boordevol leven!

Het hout binnen in een tak of stronk heet 'kernhout' – dit is de rijke binnenlaag, die aan de buitenkant wordt beschermd door de harde schors. Soms valt een tak op de grond of wordt een hele boom omvergeblazen door de wind, waardoor het kernhout zichtbaar wordt. Als dat gebeurt, gaat de natuur meteen aan het werk door speciale soorten paddenstoelen te gebruiken om het hout weg te laten rotten en de voedingsstoffen vrij te laten komen.

Hongerige paddenstoelen

Paddenstoelen doen dat door het hout op te eten. Ze gebruiken chemische stoffjes, 'enzymen', die ze via hun schimmeldraden het hout in sturen (blz. 68). Daardoor wordt het hout zacht en droog, zodat het uit elkaar valt. De paddenstoelen gebruiken de voedingsstoffen uit de boom om zichzelf te voeden. Ze geven ook veel voedingsstoffen terug aan de aarde, zodat er nieuwe bomen kunnen groeien.

Bosmuis

In deze boomstronk kun je dit tegenkomen:

Vliegend hert

Boomhommel

Schildwants

Gewone hooiwagen

Zwartkopvuurkever

Rode bosmier

Eikenprachtkever

Voedselketen

Sommige van deze dieren zijn lekkere hapjes voor de vogels en vleermuizen die ook in de boomstronk wonen.

De vogels en hun eieren zijn weer voedsel voor vossen, dassen, hermelijnen, wezels, boommarters, bunzingen, ratten en grote vogels zoals gaaien, kraaien, eksters en roeken.

Nieuw huis

Zodra de paddenstoelen het hout hebben uitgehold, trekken insecten, vleermuizen en vogels erin. Dood hout zit namelijk vol met voedingsstoffen en biedt woonruimte. Het is zacht en gemakkelijk uit te graven, zodat dieren er snel een holletje in kunnen maken.

Sprookjeszwammen

De vliegenzwam - rood met witte stippen - is waarschijnlijk de bekendste paddenstoel. Misschien ken je hem wel uit sprookjesboeken! Hij is erg giftig voor mensen.

Hij groeit vaak bij dennenbomen en berken. Daar haalt hij voedsel uit, maar hij geeft daar andere voedingsstoffen voor terug.

Kruisepil

Gewone steenloper
(of duizendpoot)

Ruwe plasebed

Grote aardslak (of tijgerslak)

Witpootkronkel

Worm

Gewone oprolpissebed

In deze oude bomen kunnen ongelooflijk veel dieren wonen die je nergens anders vindt. Dood hout is ook goed voor de planten - als het rot, komen de voedingsstoffen in de aarde terecht en die voeden de planten eromheen.

Dood hout is dus niet saai, lelijk of nutteloos. Hoe ouder de boom, hoe interessanter de wereld die erin zit!

Huisleslak